บทบรรณาธิการ

รัฐที่เปลี่ยน สังคมที่แปร และการเมืองในโลกใหม่

โลกศตวรรษที่ 21 กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและสลับซับซ้อน ทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนความผันผวนของระเบียบการเมืองโลก ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มิได้เป็นเพียงปรากฏการณ์ภายนอก หากกำลังท้าทายวิธีคิด วิธีบริหารจัดการ และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมในทุกระดับ

บทความในวารสารวาระทางการเมืองและสังคมฉบับนี้ แม้จะศึกษาประเด็นที่หลากหลาย แต่เมื่อพิจารณาร่วมกันแล้ว ล้วนสะท้อนภาพของ “การปรับตัว” ไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวของรัฐ ชุมชน สถาบันทางการเมือง หรือแม้แต่ประชาชนที่ต้องเผชิญกับบริบทใหม่ของสังคมร่วมสมัย

กลุ่มแรก ของบทความมุ่งสำรวจความเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารสาธารณะและสวัสดิการสังคม บทความเรื่อง *แนวทางการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย* แสดงให้เห็นความพยายามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกแบบบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ขณะที่บทความ *บทบาทของภาครัฐในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง จังหวัดตรัง* สะท้อนความท้าทายของรัฐไทยในการรองรับสังคมสูงวัย ซึ่งกำลังกลายเป็นวาระแห่งศตวรรษของประเทศ

กลุ่มที่สอง ว่าด้วยการเมืองและอำนาจในระดับพื้นที่ บทความ *การเมืองเรื่องการเลือกตั้ง: กรณีศึกษายุทธศาสตร์การสร้างชัยชนะของ สส.พรรคภูมิใจไทย เขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี* ช่วยให้เข้าใจกลไกการแข่งขันทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับประชาชนในบริบทการเมืองไทยร่วมสมัย ซึ่งยังคงมีลักษณะเฉพาะที่ไม่อาจอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการเลือกตั้งแบบสากลเพียงอย่างเดียว

กลุ่มที่สาม สะท้อนความท้าทายของรัฐและชุมชนต่อปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่ บทความ *บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการน้ำท่วมซ้ำซากในตำบลบานา จังหวัดปัตตานี: ความปกติใหม่ของชุมชนและแรงงานข้ามชาติ* แสดงให้เห็นว่าปัญหาภัยพิบัติในปัจจุบันเกี่ยวพันกับมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรอย่างแยกไม่ออก และเรียกร้องให้เกิดรูปแบบการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นและมีส่วนร่วมมากขึ้น

ในระดับโครงสร้างทางการเมืองและการบริหารรัฐ บทความ *จากรัฐราชการสู่รัฐเครือข่าย: ทิศทางใหม่ของรัฐประศาสนศาสตร์ไทย* ชี้ให้เห็นการเปลี่ยนผ่านสำคัญของภาครัฐ จากการบริหารแบบรวมศูนย์ไปสู่รูปแบบที่อาศัยความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ มากขึ้น สะท้อนแนวโน้มสำคัญของการปกครองในโลกสมัยใหม่

ขณะเดียวกัน บทความ *ขบวนการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด กับ ปัญหาสงครามเวียดนาม* พาผู้อ่านย้อนกลับไปสำรวจบทเรียนทางประวัติศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศ เพื่อทำความเข้าใจพลวัตของอำนาจ อธิปไตย และบทบาทของประเทศกำลังพัฒนาในระบบโลก ซึ่งยังคงมีนัยสำคัญต่อการเมืองระหว่างประเทศในปัจจุบัน

สำหรับบทความวิชาการ *Extending the Technology Acceptance Model for Political Artificial Intelligence Adoption with Trust and Transparency* ได้ขยายพรมแดนการศึกษาทางรัฐศาสตร์สู่ประเด็นปัญญาประดิษฐ์ทางการเมือง โดยเสนอว่าความไว้วางใจและความโปร่งใสจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยอมรับเทคโนโลยี AI ในกระบวนการทางการเมืองและการบริหารภาครัฐในอนาคต

ปิดท้ายด้วยบทปริทัศน์หนังสือ *การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องควบคู่กับความเป็นธรรม: สำรวจความท้าทายของนโยบายสาธารณะไทย* ซึ่งชวนให้ผู้อ่านทบทวนความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนา ความยั่งยืน และความเป็นธรรมทางสังคม อันเป็นโจทย์สำคัญของนโยบายสาธารณะในยุคที่ความเหลื่อมล้ำยังคงดำรงอยู่ควบคู่กับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

เมื่อพิจารณาร่วมกัน บทความทั้งหมดในฉบับนี้สะท้อนให้เห็นว่า ความท้าทายของโลกปัจจุบันมิได้อยู่ที่การขาดทรัพยากรหรือองค์ความรู้ หากแต่อยู่ที่ความสามารถในการปรับตัวของสถาบันทางการเมืองและสังคมต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่นไปจนถึงระดับโลก จากสังคมสูงวัยสู่สังคมดิจิทัล จากรัฐราชการสู่รัฐเครือข่าย และจากการเมืองแบบดั้งเดิมสู่การเมืองในยุคปัญญาประดิษฐ์

วารสารวาระทางการเมืองและสังคมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความในฉบับนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างบทสนทนาทางวิชาการที่ช่วยให้เราเข้าใจความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และร่วมกันค้นหาความเป็นไปได้ใหม่ ๆ สำหรับอนาคตของรัฐ สังคม และประชาธิปไตยไทย

ด้วยมิตรภาพ
รองศาสตราจารย์เอกรินทร์ ต่วนศิริ
บรรณาธิการ
วารสารวาระทางการเมืองและสังคม